

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้ระบุถึงแนวนโยบายการจัดการศึกษาไว้ว่า ให้มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับทุกประเภทให้สนองต่อหลักการ และสอดคล้องต่อความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2535 : 446) และได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานทางการศึกษาประสานความร่วมมือและทรัพยากรระหว่างกันอย่างเป็นระบบในการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งความรู้และชุมชนด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ จัดให้มีการอบรมวิชาชีพ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จะประกอบอาชีพ (กรมสามัญศึกษา, 2535 : 448-449) จากแนวนโยบาย การจัดการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินของกระทรวงศึกษาธิการขึ้น โดยนำเสนอต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2538 เกี่ยวกับนโยบายด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนว่าจะเร่งรัดปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยพัฒนารูปแบบและนวัตกรรมการสอน รวมทั้งสร้างเครื่องมือการเรียนรู้ระหว่างการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน พัฒนาเทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนาห้องสมุดและระบบวิทยุบริการที่มี ประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน (ศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่, 2540 : 10) ในส่วนของกรมสามัญศึกษาได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของกรมขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายของกระทรวง และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544) โดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการเรียน การสอนให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ วิธีการ เนื้อหาและเทคโนโลยีที่หลากหลาย มุ่งวางแผนการจัดการศึกษา เพื่อสนองต่อแนวทางการพัฒนาประเทศ (กรมสามัญศึกษา, 2540 : 8) ในด้านแนวทางการปฏิบัตินั้น กรมสามัญศึกษาจะต้องปรับกระบวนการเรียน การสอนที่เน้นในการปฏิบัติ เน้นในการกระทำ หรือนั่นที่ผลของการปฏิบัติได้อย่างจริงจังมากกว่าการเรียนการสอนที่เน้นเกี่ยวกับวิชาการ โดยสร้างคุณภาพการเรียนการสอนให้ครู

และนักเรียนได้สอนและเรียนอย่าง สนุกสนาน มีชีวิตชีวา ทั้งนี้ให้เน้นครูเป็นที่เลี้ยงของนักเรียน
ให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ โดยมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์ไปค้นหาแนวทางและวิธีการดำเนินงาน
(ศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่, 2541 : 6) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักเรียนสามารถนำความรู้และ
ประสบการณ์ที่ได้รับจากทางโรงเรียนไปใช้ในการพัฒนาตนเองและสังคมได้ ครูผู้สอนจึงเป็นผู้ที่
มีบทบาทสำคัญ ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว

ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัด
เชียงใหม่ ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูเกษตรและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน
ของครูเกษตร จากที่ได้เริ่มมีการดำเนินงานมาตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2539 จนถึงปัจจุบัน ทำให้
ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อ
เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์การเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมต่อ
ไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกษตร ที่มีต่อศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชา
เกษตรกรรม
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์พัฒนาการเรียน
การสอนวิชาเกษตรกรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษานี้จะใช้เป็นแนวทางเสนอต่อคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบ
ในการพิจารณาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน
วิชาเกษตรกรรม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ในกลุ่ม
โรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 39 โรงเรียน โดยอาศัยกรอบในการประเมินผล
ดังนี้

กรอบการประเมินผล ตอนที่ 1

รายการที่ประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านการพัฒนาบุคลากรครู เกณฑ์				
1.1 เป็นศูนย์ฯ พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูเกษรในจังหวัดเชียงใหม่	ศูนย์ฯ เป็นสถานที่ใช้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์	ครูเกษรในจังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	จำนวนครั้งที่ใช้ศูนย์ฯ
1.2 จัดอบรมบุคลากรทางด้านการเกษร	ครูเกษรได้รับการฝึกอบรมทางด้านการเกษร	ครูเกษรในจังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	- จำนวนครั้ง/เรื่องที่อบรม - จำนวนครูเกษรที่ได้รับการอบรม
1.3 จัดให้มีการศึกษาดูงานด้านการเกษรกรรม	ครูเกษรได้รับการศึกษาดูงาน	ครูเกษรในจังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	จำนวนครั้ง
1.4 นิเทศครูผู้สอนวิชาเกษรในโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่	ครูเกษรได้รับการนิเทศ	ครูเกษรในจังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	จำนวนครั้ง
1.5 สรรหาครูแม่แบบวิชาเกษรกรรม	มีการคัดเลือกครูเกษรดีเด่นและครูเกษรตัวอย่าง	ครูเกษรในจังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	จำนวนครูเกษรดีเด่นและครูเกษรตัวอย่าง
1.6 รวบรวมผลงานของครูเกษรในจังหวัดไว้ในศูนย์ฯ เพื่อเผยแพร่	จำนวนผลงานของครูเกษรในศูนย์ฯ	กรรมการประจำศูนย์ฯ	สัมภาษณ์	จำนวนผลงาน/ชิ้น
2. ด้านการพัฒนาการเรียน - การสอน				
2.1 ประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำและปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาเกษรกรรม และแผนการสอน	แผนการสอนวิชาเกษรใช้ในกลุ่มโรงเรียน	ครูเกษรในจังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	มีแผนการสอนตามรายวิชาต่าง ๆ

กรอบประเมินผล ตอนที่ 1 (ต่อ)

รายการที่ประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
2.2 ส่งเสริมการผลิตสื่อ อุปกรณ์ และนวัตกรรมเกี่ยว กับการเรียนการสอน วิชาเกษตรกรรม	มีการผลิตสื่อ อุปกรณ์และ นวัตกรรมการสอน วิชาเกษตรเพิ่มขึ้น	ครูเกษตรใน จังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	จำนวนสื่อ อุปกรณ์และ นวัตกรรมที่ครู เกษตรผลิตได้
2.3 การประชุมปฏิบัติงานด้าน การวัดผล	มีเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลการสอน วิชาเกษตรเหมือน กันทุก โรงเรียน	ครูเกษตรใน จังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	จำนวนวิชาที่มี เกณฑ์ประเมิน ผลที่ใช้ร่วมกัน
2.4 ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน				
2.4.1 จัดแสดงและ จำหน่ายผลผลิต	- ร่วมกันจัดแสดง เกี่ยวกับผลผลิตของ นักเรียนในระดับ จังหวัดและภาค - นักเรียนมีรายได้ จากการจำหน่าย ผลผลิต	ครูเกษตรใน จังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	- จำนวนครั้งที่ จัดแสดง - รายได้ของ นักเรียน
2.4.2 แข่งขันทักษะ ใน ด้านการเกษตร	จัดให้มีการแข่งขัน ทักษะเกษตร	- ครูเกษตรใน จังหวัดเชียงใหม่ - กรรมการ ศูนย์ฯ	แบบสอบถาม สัมภาษณ์	จำนวนครั้งเข้า ร่วมกิจกรรม
2.5 จัดประกวดเพื่อการสอน อุปกรณ์และนวัตกรรมที่เกี่ยว ข้อง	มีการผลิตสื่อ อุปกรณ์การสอน นวัตกรรมที่เกี่ยว ข้องกับการเรียนการ สอนใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น และส่งเข้าประกวด	กรรมการประจำ ศูนย์ฯ	สัมภาษณ์	- จำนวนครั้งที่ จัดประกวด - จำนวนสื่อ, อุปกรณ์ที่ใ้ บริการ

กรอบประเมินผล ตอนที่ 1 (ต่อ)

รายการที่ประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
2.6 เป็นศูนย์รวบรวมเพื่อการสอนและอุปกรณ์สำหรับให้บริการแก่โรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนหรือครูเกษียณมือและอุปกรณ์การสอนไปใช้ในการเรียนการสอน - จำนวนสื่อ และอุปกรณ์ที่พร้อมจะให้บริการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเกษียณในจังหวัดเชียงใหม่ - กรรมการประจำศูนย์ฯ 	แบบสอบถาม; สัมภาษณ์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนครั้งที่ให้บริการ - จำนวนสื่ออุปกรณ์ที่ให้บริการ
2.7 ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยในชั้นเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์ฯ ส่งเสริมครูเกษียณทำผลงานทางวิชาการ - ศูนย์ฯ ส่งเสริมให้ครูเกษียณศึกษาต่อ - ศูนย์ฯ จัดหา รวบรวมเอกสารการวิจัยทางด้านการเกษียณ 	ครูเกษียณในจังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนครูเกษียณที่ทำผลงานอาจารย์ 3 - จำนวนครูเกษียณศึกษาต่อ - จำนวนเอกสารด้านการค้นคว้าวิจัยในศูนย์ฯ
3. ด้านการประสานงานและพัฒนาชุมชน				
3.1 ประสานงานกับหน่วยงานเกษียณอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านเกษียณ	หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกิจกรรมด้านเกษียณ	กรรมการศูนย์ฯ	สัมภาษณ์	จำนวนครั้งและหน่วยงานที่ศูนย์ฯ ขอความร่วมมือ
3.2 ให้การช่วยเหลือพัฒนาโรงเรียนในด้านการเกษียณ	โรงเรียนในชุมชนได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเกษียณ เช่น ให้ความรู้ทางวิชาการเกษียณ ให้บริการสื่อและแผนการสอน	กรรมการศูนย์ฯ	สัมภาษณ์	จำนวนครั้งและวิธีช่วยเหลือพัฒนา

กรอบประเมินผล ตอนที่ 1 (ต่อ)

รายการที่ประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
3.3 เป็นศูนย์ฯเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรสำหรับชุมชน	ชุมชนได้รับบริการด้านการเกษตรจากศูนย์ฯ เช่น วิทยากรการเกษตร, กรรมการตัดสินการประกวดผลผลิต	กรรมการศูนย์ฯ	- สอบถาม - สัมภาษณ์	จำนวนครั้งที่ทำกิจกรรม
4. ด้านการจัดหาทุนในการดำเนินงานของศูนย์ฯ				
4.1 จำหน่ายผลผลิตและเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์	ได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนหรือวัสดุอุปกรณ์	กรรมการศูนย์ฯ	สัมภาษณ์	รายได้/กำไร
4.2 ขอสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนและหน่วยงานต่าง ๆ	รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตและอุปกรณ์	กรรมการศูนย์ฯ	สัมภาษณ์	จำนวนครั้ง/ จำนวนเงินหรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
4.3 จัดกิจกรรมหารายได้โดยวิธีอื่น ๆ เช่นขายผลิตภัณฑ์จัดงานบอลล์	รายได้จากการจำหน่ายสินค้า	กรรมการศูนย์ฯ	สัมภาษณ์	รายได้/กำไร

กรอบการประเมินผล ตอนที่ 2

ความคิดเห็นของครูเกษตรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ

กรอบที่ใช้สำหรับประเมินความคิดเห็นของครูเกษตรต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม มี 4 ด้าน คือ

1. ความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ
 - 1.1 การพัฒนาบุคลากร
 - 1.2 ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน
 - 1.3 ด้านการประสานงานและพัฒนาชุมชน
 - 1.4 ด้านการจัดหาทุนในการดำเนินงาน
2. ความคิดเห็นต่อการบริการงานของศูนย์ฯ
 - 2.1 การวางแผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ
 - 2.2 การจัดองค์การของศูนย์ฯ
 - 2.3 บุคลากรที่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ต่าง ๆ ของศูนย์ฯ
 - 2.4 การอำนวยความสะดวกในฐานะศูนย์ประสานงานของครูเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่
 - 2.5 การร่วมมือและประสานงานกับโรงเรียนและหน่วยงานภายนอก
 - 2.6 การจัดทำรายการประจำปี การประชาสัมพันธ์และการจัดประชุม
 - 2.7 การจัดงบประมาณและการหางบประมาณจากแหล่งภายนอก
3. ความคิดเห็นต่อการบริการงานของศูนย์ฯ
 - 3.1 บริการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน
 - 3.2 บริการเอกสาร คู่มือครู แผนการสอน
4. ความคิดเห็นต่อการประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงาน
 - 4.1 การติดตามผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์
 - 4.2 การประเมินผลเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ฯ

นิยามศัพท์

1. **ศูนย์ฯ** หมายถึง ศูนย์การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม กลุ่มโรงเรียนกรรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
2. **กลุ่มโรงเรียนกรรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่** หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนที่สังกัดกรรมสามัญศึกษา และตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่
3. **ครูเกษตร** หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาเกษตรกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่